

VOLEBNÍ PRÁVO A VOLEBNÍ SYSTÉMY

(povinně volitelný předmět, 3 kredity, letní semestr 2015/2016)

Výuka: pondělí 10 – 12, č. 101

Garanti předmětu: JUDr. PhDr. Marek Antoš, Ph.D., LL.M. a JUDr. Věra Jirásková, CSc.

Kurz je věnován nejdůležitějším aspektům voleb a volebního práva. Výuka kombinuje právní a politologický přístup, které jsou pro zkoumání této problematiky oba nezbytné. Hlavní důraz je však kladen na platnou právní úpravu v ČR, a to jak v ústavní rovině, tak v rovině volebního zákonodárství. Struktura kurzu vychází z výkladu jednotlivých institutů, které jsou doplňovány mezinárodní komparací.

Témata přednášek:

- 22. 2. **Volby v kontextu dalších ustavujících technik** (dr. Jirásková)
- 29. 2. **Typologie volebních systémů: poměrné, většinové a smíšené; základní proměnné poměrných volebních systémů; přirozený práh a proporcionalita volebních systémů** (dr. Antoš)
 - DISKUSE: Zavedení většinového systému pro volby do Poslanecké sněmovny
- 7. 3. **Historický vývoj voleb v Československu** (dr. Jirásková)
 - DISKUSE: Vázaný mandát jako řešení problémů s „přeběhlíky“
- 14. 3. **Ústavní a mezinárodněprávní východiska voleb v České republice; judikatura Evropského soudu pro lidská práva** (dr. Antoš)
 - DISKUSE: Kvóty pro zastoupení žen na kandidátních listinách
- 21. 3. **Právní úprava voleb v České republice I.** (dr. Antoš)
 - DISKUSE: Financování volebních kampaní
- 28. 3. *Výuka odpadá – Velikonoční pondělí*
- 4. 4. **Právní úprava voleb v České republice II.** (dr. Antoš)
 - DISKUSE: Hlasování prostřednictvím Internetu
- 11. 4. **Volby do Evropského parlamentu** (dr. Jirásková)
 - DISKUSE: Celostátní volební obvod i ve volbách do Poslanecké sněmovny?
- 18. 4. **Volby do zastupitelstev obcí** (dr. Antoš)
 - DISKUSE: Přímá volba starostů
- 25. 4. **Přímá volba prezidenta republiky** (dr. Jirásková)
 - DISKUSE: Jak by měl vypadat efektivnější mechanismus navrhování kandidátů?

2. 5. **Soudní ochrana voleb** (dr. Antoš)
- DISKUSE: Regulace obsahu volebních kampaní a její účinnost
9. 5. **Volby a politické strany** (dr. Jirásková)
- DISKUSE: Rozpuštění politické strany a jeho důsledky

Podmínky absolvování předmětu:

Předmět je zakončen ústní zkouškou, která může mít dvě podoby. V případě, že účastník kurzu dosáhne účasti alespoň 70 %, může zpracovat **seminární práci v rozsahu 12 až 15 stran**, kterou odevzdá **nejpozději do 20. května a která bude splňovat níže uvedené podmínky**. V takovém případě proběhne v rámci zkoušky rozprava o takto vymezené problematice a s ní souvisejících otázkách. Alternativní možností je vykonat **zkoušku bez seminární práce**; okruh zkušebních otázek v tom případě vychází z celé širě přednesené látky a povinné literatury.

Podmínkou pro připuštění ke zkoušce je aktivní účast v průběhu semestru. Všichni účastníci kurzu jsou rozděleni do 3-4členných pracovních skupin. Každá z těchto skupin v průběhu semestru připraví prezentaci na zadané téma, která bude podkladem pro společnou diskusi. Bez účasti na prezentaci a její přípravě nelze zkoušku konat!

Studenti, kteří se rozhodnout psát seminární práci, se musí s některým z vyučujících předem domluvit na tématu a způsobu zpracování práce, která by měla být původním a originálním řešením určité otázky; čistě popisné práce na v literatuře zpracovaná témata nejsou přípustná. Vítané je například srovnání české právní úpravy v určité oblasti voleb s nějakou zahraniční úpravou (nutná je práce s primárními prameny, zejména právními předpisy) nebo rozbor zahraničního volebního judikátu či vývoje judikatury. V případě kolize témat seminárních prací má přednost ten, kdo se o ně přihlásil dříve.

Povinná literatura:

1. Antoš, M.: *Principy voleb v České republice*. Praha: Linde, 2008.
2. Jirásková, V.: Demokracie reprezentativní a přímá v České republice. In: Pavlíček, V. a kol.: *Ústavní právo a státověda, II. díl*. 1. úplné vydání. Praha: Leges, 2011, str. 412–450.
3. Novák, M., Lebeda, T. (ed.): *Volební a stranické systémy. ČR v mezinárodním srovnání*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2004, zejména str. 7– 65, 231–249, 311–408.

Doporučená literatura (podrobněji k vybraným tématům):

1. Antoš, M.: Volební hrátky s bonusem pro vítěze. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 9, str. II.
2. Antoš, M.: Internetové hlasování a jeho kolize s ústavními principy volebního práva. *Správní právo*, 2013, roč. 46, č. 3, str. 140–154.
3. Antoš, M. a Drápal, J. Volební právo vězňů: zelená je teorie, šedý je strom života. *Trestněprávní revue*, 2012, roč. 11, č. 10, str. 224–230.

4. Antoš, M. Politická participace cizinců v ČR. *Politologický časopis*, 2012, roč. 19, č. 2, str. 113–127.
5. Antoš, M. Volební obvody ve volbách do Senátu. *Politologický časopis*, 2013, roč. 20, č. 2, str. 139–156.
6. Antoš, M. a Wintr, J. (eds.): *Volby, demokracie, politické svobody*. Praha: Leges, 2010.
7. Balík, S. a kol. *Většinový systém pro sněmovní volby? České zkušenosti a debaty*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2013.
8. Filip, J.: *Základní otázky volebního práva v ČSFR*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1992.
9. Filip, J.: Volební právo dětí nebo jen dětinský nápad? *Časopis pro právní vědu a praxi*, č. 2/2003, str. 135–142.
10. Gerloch, A., Tryzna, J., Wintr, J.: Soudní přezkum čestnosti a poctivosti volební kampaně. *Právní rozhledy*, č. 24/2005.
11. Charvát, J.: *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Praha: Grada Publishing, 2013.
12. Chytílek, R., Šedo, J., Lebeda, T. a Čaloud, D.: *Volební systémy*. Praha: Portál, 2009.
13. Kosař, D., Antoš, M., Kühn, Z. a Vyhnánek, L.: *Ústavní právo: Casebook*. Praha: Wolters Kluwer, 2015.
14. Klíma, M.: *Volby a politické strany v moderních demokraciích*. Praha: Radix, 1998.
15. Krejčí, O.: *Nová kniha o volbách*. Praha: Professional Publishing, 2006.
16. Molek, P.: *Politická práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, zejm. str. 415–522.
17. Molek, P., Šimíček, V.: *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde Praha, 2006.
18. Outlý, J.: *Strany a stát, volby a finance: Vybrané aspekty primárních voleb a financování politických stran*. Olomouc: Periplum, 2003.
19. Reynolds, A., Reilly, B., Ellis, A. (ed.): *Electoral System Design: The New International IDEA Handbook*. Stockholm: International Institute for Democracy and Electoral Assistance, 2005.
20. Rose, R. (ed.): *International Encyclopedia of Elections*. London: Macmillan Reference, 2000.
21. Sartori, G.: *Srovnávací ústavní inženýrství*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001.
22. Šedo, J.: *Volební systémy postkomunistických zemí*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007.